

Z P R Á V A

o výsledcích cíleného státního zdravotního dozoru zaměřeného na zdravotní rizika plastového kuchyňského nádobí a náčiní

V období červen – listopad 2015 byl hlavním hygienikem České republiky vyhlášen cílený státní zdravotní dozor (dále „SZD“) zaměřený na ověření, zda plastové kuchyňské nádobí a náčiní z polyamidu a melamin-formaldehydové pryskyřice uváděné na trh České republiky, je bezpečné a uvedení těchto výrobků na trh je v souladu s relevantními právními předpisy.

Rozsah cíleného SZD byl stanoven tak, aby každá krajská hygienická stanice odebrala 5 druhů kuchyňského nádobí nebo náčiní vyrobeného z polyamidu nebo z melamin-formaldehydové pryskyřice.

Důvody sledování

V důsledku pokračujícího dovozu kuchyňského náčiní a kuchyňského nádobí pro domácnost ze třetích zemí, zejména ze zemí Dálného východu a Číny se na trh České republiky, a tím i na jednotný trh Evropské Unie, dostávají výrobky, u nichž existuje riziko, že nemusí splňovat požadavky na bezpečnost stanovené pro tyto druhy výrobků článkem 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 a příslušnými ustanoveními nařízení (EU) č. 10/2011 o materiálech a předmětech z plastů určených pro styk s potravinami. Riziko pro spotřebitele spočívá zejména v potenciální zátěži lidského organismu karcinogenními látkami – primárními aromatickými aminy, formaldehydem a melaminem, migrujícími z výrobků určených pro styk s potravinami vyrobenými z polyamidu a melamin-formaldehydové pryskyřice. Rizikovými dodavateli nevyhovujících výrobků mohou být i domácí či zahraniční výrobci nebo dovozci z členských zemí EU. Navíc ze zkušeností většiny členských států EU vyplývá, že dotčené výrobky jsou reimportovány na trh EU z jiných zemí než ze zemí dotčených Nařízením Komise (EU) č. 284/2011 ze dne 22. března 2011, kterým se stanoví zvláštní podmínky a podrobné postupy dovozu plastového kuchyňského nádobí z polyamidu a melaminu pocházejícího nebo zasílaného z Čínské lidové republiky a čínské zvláštní administrativní oblasti Hongkong a kterým byla stanovena zvláštní kontrolní opatření pro dovoz výrobků pod celním kódem KN 3924 10 00.

V souladu s článkem 5 nařízení (EU) č. 284/2011 mohly členské státy určit první místo uvedení předmětných výrobků na trh EU. Jako první místo vstupu v České republice bylo stanoveno Letiště Václava Havla, K Letišti 1019/6, 161 00 Praha – Ruzyně. Dovožci plastového kuchyňského nádobí z polyamidu a melaminu pocházejícího nebo zasílaného z Číny nebo Hongkongu, nebo jejich zástupci, jsou povinni v případě, že Česká republika je prvním místem uvedení (vstupu) zásilky do EU provádět dovoz plastového kuchyňského

nádobí přes výše stanovené první místo uvedení (vstupu). V souladu s článkem 4 nařízení (EU) č. 284/2011 se dovoz plastového kuchyňského nádobí z polyamidu a melaminu pocházejícího nebo zasílaného z Číny nebo Hongkongu s celním kódem KN 3924 10 00 oznamuje alespoň 48 hodin před předpokládaným datem a dobou fyzického doručení zásilky. Ke každé zásilce výrobků dovážených do EU spadajících pod působnost nařízení (EU) č. 284/2011, musí být doloženo prohlášení podle přílohy k nařízení (EU) č. 284/2011 potvrzující soulad s požadavky na migrace primárních aromatických aminů a formaldehydu stanovenými v nařízení (EU) č. 10/2011. Není-li k dispozici k dané zásilce vyplněné prohlášení, nesplňuje zásilka požadavky nařízení (EU) č. 284/2011 a nelze ji uvolnit do volného oběhu. Totéž platí i v případě rozdělené zásilky (viz výše). Orgány celní správy mohou poskytnout dovozci časově omezený prostor pro dodatečné předložení prohlášení.

V případě, že zásilka zboží spadající pod režim nařízení (EU) č. 284/2011 neprošla kontrolou v prvním místě uvedení (vstupu) do EU, a byla identifikována až v místě určení, považuje se taková zásilka jako zásilka nesplňující požadavky nařízení (EU) č. 284/2011 a nelze ji propustit do volného oběhu. Zásilka musí zůstat pod celním dohledem, dokud nebude rozhodnuto o jejím dalším naložení, tedy o její likvidaci, zpětném vývozu nebo oznámení této skutečnosti celními orgány místně příslušné krajské hygienické stanici k dalším opatřením. Výše uvedená situace se aplikuje i v případě, kdy zásilka nebyla původně určena pro uvolnění na trh EU, ale dovozce se dodatečně rozhodl, že zásilka na trh EU bude uvedena. Dovozece je povinen o svém dodatečném rozhodnutí informovat orgány celní správy v místě určení, a po tomto oznámení taková zásilka spadá pod režim nařízení (EU) č. 284/2011 a musí být provedena kontrola podle článku 6 nařízení (EU) č. 284/2011.

Jak se ukázalo, existují problémy se zařazováním zboží v rámci celního sazebníku a kódu 3924 10 00. Nařízení se vztahuje pouze na „kuchyňské“ náčiní, či-li jenom na část zboží pokrytého kódem 3924 10 00, který zahrnuje jak kuchyňské, tak i stolní nádobí. Od 1. 7. 2011 existují dva nové kódy, jeden pro plastové „kuchyňské“ náčiní z Číny a Hongkongu (3924 10 00 11 – u tohoto kódu se bude v databázi TARIC zobrazovat informace o povinnosti předložit prohlášení podle přílohy k nařízení), a druhý kód bude určen pro plastové „kuchyňské“ náčiní z jiných států (3924 10 00 19). Jako oprávněným se ukázal předpoklad, že někteří dovozci budou zboží úmyslně deklarovat jako „stolní“ nádobí, a zařadí zásilku do kódu „ostatní (plastové) nádobí“ (3924 10 00 90), kdy na zboží pod tímto celním kódem se povinnosti stanovené nařízením (ES) č. 284/2011 již nevztahují. Není ale žádný rozdíl mezi plastovou mísou pro „stolní“ účely a pro „kuchyňské“ účely, protože případná zdravotní rizika jsou naprosto stejná.

Dosavadní praxe ukazuje, že na trhu jsou nalézány výrobky podléhající režimu nařízení (EU) č. 284/2011, které však prošly prvními místy vstupu bez provedení kontroly ve smyslu požadavků nařízení (EU) č. 284/2011, a které tudíž byly uvedeny na trh v rozporu s právními předpisy. Na základě výsledků SZD se stejným zaměřením za roky 2012 – 2014 nelze konstatovat, že by došlo ke zlepšení situace v tržní síti.

Dále vzhledem k tomu, že nařízením Komise EU č. 1282/2011, který je dodatkem k nařízení Komise EU č. 10/2011 a kterým na základě hodnocení zdravotních rizik Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (dále jen EFSA) byl významně snížen SML pro melamin z hodnoty 30 mg/kg na hodnotu 2,5 mg/kg, a tato právní úprava nabyla účinnosti dne 1. ledna 2013, proto je vhodné ověřit, zda výrobky z melaminu uvedené na trh po 1. lednu 2013 splňují požadavky na SML pro melamin.

Výsledky cíleného státního zdravotního dozoru

V rámci cíleného státního zdravotního dozoru bylo odebráno 80 výrobků – kuchyňských plastových potřeb a náčiní, z toho bylo 36 výrobků z melamin-formaldehydové pryskyřice a 44 výrobků z polyamidu a nylonu. Odběr výrobků byl prováděn v převážné části v obchodní síti (prodejnách), některé výrobky byly odebrány přímo u dovozce, a 4 výrobky byly odebrány formou kontrolního nákupu přes e-shop.

Všechny vzorky byly podrobeny laboratorní analýze:

- v případě výrobků z formaldehydové pryskyřice byla stanovena hodnota specifické migrace (dále jen SML) formaldehydu,
- SML melaminu byla stanovena pouze v případě, kdy bylo prokazatelně doloženo, že výrobek byl uveden na trh po 1. 1. 2013,
- v případě výrobků z polyamidu a nylonu bylo provedeno stanovení SML primárních aromatických aminů (dále jen „PAU“),
- v případě překročení nejvyššího povoleného hodnoty SML bylo provedeno kvalitativní stanovení jednotlivých PAU za účelem zjištění případné přítomnosti karcinogenních PAU.

KHS kraje	počet vzorků			počet nevyhovujících vzorků	
	celkem	melamin-formaldehydová pryskyřice	polyamid/nylon	melamin-formaldehydová pryskyřice	polyamid/nylon
hl. město Praha	5	3	2	1	0
Středočeského	5	2	3	1	2
Libereckého	6	4	2	0	0
Ústeckého	5	3	2	1	0
Karlovarského	8	2	6	0	1
Plzeňského	5	3	2	0	0
Jihočeského	6	3	3	3	0
Pardubického	10	5	5	1	0
Královéhradeckého	6	1	5	0	0
Vysočina	5	2	3	1	0
Jihomoravského	4	2	2	0	0
Olomouckého	5	2	3	0	0
Zlínského	5	2	3	0	0
Moravskoslezského	5	2	3	2	0
	80	36	44	10	3

Na základě laboratorních analýz bylo 13 výrobků hodnoceno jako nevyhovujících (více než 16%), z toho bylo 10 výrobků z důvodu překročení SML formaldehydu nebo melaminu a 3 výrobky z polyamidu/nylonu z důvodu překročení SML pro PAU s následným zjištěním přítomnosti karcinogenních aminů.

Celkem 25 výrobků (tj. 31 %) nevyhovovalo v dalších kontrolovaných parametrech, zejména značení a prohlášení o shodě. Stále přetrvávají problémy s prohlášením o shodě, které buď nebylo předloženo vůbec, nebo tato prohlášení neobsahují všechny náležitosti stanovené

nařízením (EU) č. 10/2011. Dalším problémem je předkládání nabývacích dokladů, které v některých případech nejsou předloženy vůbec, nebo neobsahují všechny náležitosti, nebo se jedná o falešné doklady (např. vystavené tzv. nedohledatelnými subjekty). V případě označování je nejčastějším nedostatkem neuvedení osoby odpovědné za uvedení výrobku na trh. Přitom mnohé z těchto parametrů (např. existence správně vypracovaného prohlášení či funkční sledovatelnost) mohou mít přímou vazbu k bezpečnosti výrobku.

Za zjištěné nedostatky byly ukládány finanční sankce a další opatření, které spočívaly ve vyhlášení nebezpečného výrobku, nařízení stažení z trhu, nařízení k aktualizaci a doplnění prohlášení o shodě.

Závěr

Výsledek cíleného SZD potvrdil, že přes platnost nařízení (EU) č. 284/2011 se dlouhodobě na trhu ČR nacházejí nevyhovující výrobky – plastové kuchyňské náčiní a nádobí. V souladu s nařízením (EU) č. 284/2011 kontrola tohoto typu výrobků v případě dovozu podléhá úředním kontrolám v prvním místě vstupu do Evropské unie. Česká republika vzhledem ke své poloze má pouze jedno vstupní místo (Letiště Václava Havla, Praha), přes které se dovoz tohoto typu výrobků realizuje jen výjimečně.

Přetrvávající problémy jsou i v oblasti označování, ale zejména ve vztahu k prohlášení o shodě, které musí výrobek (předmět nebo materiál určený pro styk s potravinami) při uvedení na trh doprovázet. V některých případech není k dispozici vůbec, nebo častěji sice k dispozici je, ale jeho obsah neodpovídá stanoveným požadavkům na jeho obsah.

Státní zdravotní dozor se stejným zaměřením bude pokračovat i v roce 2016.